

HBT-seniorer hittade hem på Regnbågen

God grannsämja och stor gemenskap präglar Europas första och enda seniorboende för HBT-personer, Regnbågen i Stockholm. Här åldras hyresgästerna tillsammans och åtminstone senare i livet kan man öppet vara den man är. Att bo på Regnbågen är på många sätt att ha hittat hem.

Homosexuella som i dag är pensionärer i till exempel Sverige eller Finland har vuxit upp i en tid när homosexualitet av samhället uppfattades som en psykisk sjukdom eller var något kriminellt. Det har resulterat i att många berövats rätten till sin identitet, levtt i osynlighet, nekats möjligheten att bilda familj eller levtt dubbelt. Men många har också vågat komma ut senare i livet och är öppna med vem de är.

– Jag känner ingen bitterhet längre, säger **Björn Jonsson**, född 1951 och pensionär sedan sex år. Han var bland de första som 2013–14 flyttade in på Regnbågen, ett seniorboende för homosexuella, bisexuella och transpersoner.

– Här behöver jag inte spela någon roll, jag kan vara helt naturlig, prata och skoja med alla. Det känns tryggt här. Vi tar hand om varandra.

Envis som en gris

En av grannarna är **Christer Fällman**, Regnbågens kommunikator och mannen bakom det hela. Han tog initiativet och var med och grundade kooperativa hyresrättsföreningen Regnbågen. Och envis som en röd gris, karaktäriserar han sig själv. För envishet och tålmod krävdes det mängder av när han med start 2009 gav sig katten på att han skulle övertyga politikerna om att ett boende för HBT-seniorer behövdes. Och det lyckades. En viktig aktör var också Micasa, ett bolag som upprätthåller de flesta fastigheter för vård- och omsorgsboende i Stockholm.

I dag är Regnbågen internationellt känt. Journalister, vårdpersonal och politiker vallfärdar hit och över 200 personer, från flera länder inklusive Finland, står i kö för en bostad.

– För att vi kan! svarar Christer Fällman när jag frågar varför han tycker det behövs ett speciellt boende för HBT-seniorer.

– I många andra länder vore det tyvärr helt omöjligt. Och jag har ju också en gång varit klassad som sjuk.

Han konstaterar att det händer mycket med de som bor på Regnbågen. Många har kanske varit väldigt ensamma. Här finns en social samvaro, man reser tillsammans, och kan diskutera sin historia.

Christer Fällman tar emot i den pampiga ljusa entrén på Sandhamnsgatan 4–6 som sammanbinder två huskroppar. Regnbågen, seniorboende för 55+ disponerar tre våningsplan i ett av bostadshusen. Här finns också seniorboende för 65+, ett äldreboende, Rio vård- och omsorgsboende, och en vårdcentral som drivs av Stockholms stad.

fakta

Regnbågen

- Seniorboende för HBT-personer 55+
- Drivs på ideell basis av Regnbågens kooperativa hyresrättsförening grundad 2009
- 28 lägenheter på Gärdet i Stockholm
- Inflyttning startade hösten 2013
- Föreningen hyr lägenheterna av Stockholm stad som äger fastigheten.
- Mer om Regnbågen: Leva, älska, dokumentärfilm av Mette Aakerholm Gardell om invånarna på Regnbågen från 2018.
- regnbagen.net

– Vi fick chansen att komma in här eftersom huset totalrenoverades och ett tidigare äldreboende hade utrymts. Regnbågen disponerar tre våningar med 28 senioranpassade lägenheter.

Regnbågen har just nu 34 hyresgäster, cirka en tredjedel är kvinnor och medelåldern är 69 år.

Eftersom många verksamheter finns under samma tak är möjligheterna till gemensamma aktiviteter stora. Anslag om olika evenemang hänger på anslagstavlor, det är loppis, vinprovning, föreläsningar, kurs i italienska, söndagsfika, utflykter, med mera. Regnbågen ordnar egna tillställningar, här finns Rioträffen som riktar sig till hela stadsdelen Östermalm och Borådet som samlar alla aktörer i husen.

– Vi har tillgång till bibliotek och läsesal, fotvård, frisör, gym, samlingslokal och en fantastisk lunchrestaurang, berättar Christer Fällman.

Ideellt kooperativ

Vi tar hissen upp till takterassen där det sommartid ordnas grillfester och andra kalas. Utsikten är slående över Stockholms inlopp vid Värtahamnen med Finlands- och Estlandsfärjor. Samma utsikt har Regnbågens invånare från sina balkonger på våningarna sex, sju och åtta.

Regnbågen är en ideell kooperativ hyresrättsförening. Hyresgästerna går in med en insats och betalar sedan hyra i vanlig ordning. De flesta lägenheterna är ettor men det finns också tvåor och treor.

– Tanken var från början att det inte ska vara någon lyx utan alla ska ha råd att bo här. Hyrorna ligger på cirka 6–9000 kronor (cirka 6–900 euro) vilket är överkomligt i dagens Stockholm. Boende har också rätt till bostadsbidrag.

Christer Fällman arbetar som trädgårds-

Regnbågsflaggan, eller Prideflaggan står för stolthet och mångfald, HBTQ-personer, respekt för medmänniskor och tolerans.

mästare och socialpedagog på Sinnenas Trädgård i Stockholm, en terapeutisk trädgård i anslutning till Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende. (God Tid 4/2019).

– När jag satte igång med Regnbågen hade jag lite trist på jobbet, ville förnya mig och ”komma ut på riktigt” och göra något för min egen målgrupp, säger han.

– Jag såg också vart det var på väg i äldreården med vinstjakt, stressad personal och äldre som hamnar i kläm. Och insåg att jag inte vill in på ett äldreboende när det är min tur.

Han är inte ännu pensionär och hade inte tänkt bo på Regnbågen, men anmälde sig för den sista lediga lägenheten.

– Här har vi trygghet i varandra och kan åldras tillsammans. Här vill jag dö.

Härligt läge

Boendets läge, nära vatten och grönområden, bidrar till trivselen. Kommunikationerna är goda med både tunnelbana och buss utanför knuten.

– Med ettans buss kommer man direkt härifrån till Konserthuset, det är viktigt eftersom jag och många andra här är oerhört kulturintresserade.

Kulturintresset märks även hemma hos Björn Jonsson. Väggar i hans tvåa på 60 kvadrat är fyllda med konst. Han har bott på Regnbågen i sex år.

– Jag hörde talas om det av Christer på Stockholm Pride och eftersom jag och min sambo inför pensioneringen sökte något mindre och billigare anmälde vi intresse, berättar Björn Jonsson.

Men det blev så att han fick flytta in ensam,

sambon gick bort i cancer.

– Det var för tio år sedan och samtidigt kom jag ut på jobbet med att jag var homosexuell, jag behövde berätta varför jag var borta så mycket när min partner var svårt sjuk.

Fram till dess att han var nästan 60 år hade han levtt två liv parallellt.

– Men det var ju ingen större dramatik. De flesta på jobbet sa att de redan hade anat det.

Björn Jonsson växte upp i en liten ort i Hälsingland och kände tidigt att han inte skulle kunna leva som homosexuell där. Redan i tonåren flyttade han, liksom många andra i hans situation, till Stockholm.

– Här var det lättare. Man hade anonymitet och jag umgicks i gaykretsar och struntade i resten. Det var när karriären kom som jag lade locket på. Jag berättade inte. Det var jobbigt, men jag vande mig.

I dag är tiderna annorlunda. Han är helt öppen med vem han är och känner också ett starkt stöd från samhället i stort.

– Att bo på Regnbågen gör att jag kan bo nära andra med samma bakgrund, säger Björn Jonsson.

Men rötterna till Hälsingland finns kvar. Han har del i släktgården och varje augusti samlar han vänner på takterassen på Gärdet för att äta surströmming.

På köksbordet står ett stort fång röda rosor, en Alla hjärtans dag-hälsning från en ny kärlek i ett annat land.

– Jag gillar inte vintern så jag försöker resa mycket då. Jag trodde aldrig det skulle hända igen, men jag har träffat en ny karl!

Över 200 i kö

Att Regnbågen nu har 217 köande medlemmar visar att det finns behov av fler liknande boenden och Christer Fällman hoppas att det ska finnas politisk vilja för det. Att yngre HBT-personer lever i ett öppnare samhälle minskar inte efterfrågan. Även de som är födda på 1980-talet är medlemmar och hoppas på ett HBT-boende för seniorer när den dagen kommer.

– Många vill flytta ”hem”, konstaterar Christer Fällman.

– Och pendeln kan svänga också här inte minst med tanke på till exempel Sverigedemokraternas framfart.

Han vill poängtera att Regnbågen inte är någon segregerad ö, och invånarna ställer upp när det kommer gäster och besökare från hela världen.

– Boendet har så att säga blivit större än boendet. Att bo här är att komma ut i flera bemärkelser.

Text och foto:
Anci Holm

Christer Fällman, som var med och grundade kooperativa hyresrättsföreningen Regnbågen 2009 visar takterrassen, nu i vintersömn, som är gemensam för alla boende i husen.

◀ Entrén på Sandhamnsgatan binder ihop två bygggander, till vänster entré till bland annat vårdcentral och ett äldreboende, till höger är ingången till seniorboendena.

Flaggorna från den senaste Prideparaden i Stockholm intar en hedersplats hemma hos Björn Jonsson. Det dröjde länge innan han vågade komma ut helt som homosexuell.

fakta

Milstolpar

- Många homosexuella finländare har under åren sökt sig till Sverige eftersom lagstiftning för lika rättigheter gått snabbare där.
- 1944 Homosexualitet avkriminaliseras i Sverige.
- 1971 Avkriminaliseras i Finland.
- 1971–99 Straffbart att "uppmåna till homosexualitet" i Finland.
- 1979 Homosexualitet klassas inte längre som sjukdom i Sverige.
- 1981 Klassas inte längre som sjukdom i Finland.
- 1995 Rätt till registrerat partnerskap i Sverige.
- 2009 Rätt att ingå samkönat äktenskap i Sverige.
- 2017 Rätt att ingå samkönat äktenskap i Finland.